

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Baconi Baronis de Verulamio, Vice-Comitis S.
Albani, Summi Angliæ Cancellarii, Opera omnia, Quæ
extant: Philosophica, Moralia, Politica, Historica ...**

Bacon, Francis

Francofvrti ad Moenvm, 1665

Partitiones Scientiarum & Argumenta singlorum Capitum.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10497643-5

DISTRIBVTIO OPERIS.

fabulas, & superstitiones, & nugas, quas Nutriculae pueris instillant, mentes eorum etiam serio depravare: Ita eadem nos movit ratio, ut solliciti atque etiam anxii simus, ne ab initio, cum veluti infantiam Philosophiae sub Historia Naturali tractemus & curemus, illa alicui vanitati assuescat. At in omni Experimento novo & paulo subtiliore, licet (ut nobis videtur) certo ac probato, modum tamen experimenti, quo usi sumus, aperte subiungimus, ut, postquam patefactum sit, quomodo singula nobis consisterint, videant homines, quid erroris subesse & adherere possit; atque ad probationes magis fidas, & magis exquisitas (si quae sint) expurgantur: denique ubique monita, & scrupulos, & cautiones aspergimus religione, quadam, & tanquam exorcismo, omnia phantasmata rejicientes, ac cohibentes.

Postremo, cum nobis exploratum sit, quantum per Experientiam & Historiam aciem mentis humanae disgreget; & quam difficile sit (praesertim animis vel teneris, vel praecupatis) à principio cum Natura consuescere; adiungimus saepius observationes nostras, tanquam primas conversiones & inclinationes, ac veluti aspectus Historiae ad Philosophiam: ut & pignoris loco hominibus sint, eos in Historiae fluctibus perpetuo non derentum iri; utque, cum ad opus intellectus deveniatur, omnia sint magis in proximo. Atque per huiusmodi (qualem describimus) Historiam Naturalem, aditum quandam fieri posse ad Naturam tutum & commodum, atque Materiam intellectui praebere probam & preparatam, censemus.

Postquam vero & Intellectum fidissimis auxiliis ac praesidiis stipavimus, & iustum Divinorum Operum exercitum severissimo delectu comparavimus, nil amplius superesse videtur, nisi ut Philosophiam ipsam aggrediamur. Attamen in eam ardua & suspensa, sunt quaedam quae necessario videntur interponenda: partim docendi gratia, partim in usum praesentem.

Horum primum est, ut Exempla proponantur inquirendi & inveniendi, secundum nostram rationem ac viam; in aliquibus subiectis representata: sumendo ea potissimum subiecta, quae, & inter ea quae quaeruntur, sunt nobilissima & inter se maxime diversa, ut in uno quoque genere Exemplum non desit. Neque de iis Exemplis loquimur, quae singulis Praeceptis ac Regulis illustrandi gratia adjuvantur; (hoc enim in Secunda Parte operis abunde praestitimus): sed plane Typos intelligimus & Plasmata, quae universoni Mentis processum, atque inveniendi continuatam fabricam & ordinem in certis subiectis, inque variis & insignibus, tanquam sub oculis ponant. Etenim nobis in mentem venit, in Mathematicis, astante machina, sequi Demonstrationem facilem & perspicuam: contra, absque hac commoditate, omnia videri involuta, & quam revera sunt, subtiliora. Itaque huiusmodi Exemplis *Quartam partem nostri Operis* attribuimus: quae revera nil aliud est, quam Secunda Pars applicatio particularis & explicata.

At *Quinta pars* ad tempus tantum; donec reliqua perficiantur, adhibetur: & tanquam foenus redditur, usque dum fors haberi possit. Neque enim finem nostrum ita petimus occaecati, ut, quae occurrunt in via utilia, negligamus. Quamobrem Quintam partem Operis ex iis conficimus, quae à nobis aut inventa, aut probata, aut addita sunt: Neque id tamen ex rationibus atque praescriptis Interpretandi; sed ex eodem intellectus usu, quem alii in inquirendo & inveniando adhibere consueverunt. Etenim cum, ex perpetua cum Natura consuetudine, majora de Meditationibus nostris, quam pro ingenii viribus, speramus; tum poterunt ista veluti tabernaculum in via positum vice fungi, ut mens ad certiora contendens in iis paulisper acquiescat. Attamen testamur interim, nos illis ipsis, quod ex vera interpretandi forma non sint inventa aut probata, teneri minime velle. Istam vero Iudicii suspensionem non est quod exhorreat quisquam in Doctrinam, quae non simpliciter nil fieri posse, sed nil nisi certo ordine & certa via fieri posse asserit: atque incerta tamen certos Certitudinis gradus ad usum & levamen constituit; donec Mens in Causarum explicatione consistat. Neque enim illae ipsae Scholae Philosophorum, qui *Acaulesiam* simpliciter tenuerunt, inferiores fuisse illis quae pronuntiandi licentiam usurparunt. Illae tamen Sensui & Intellectui auxilia non paraverunt; quod nos fecimus: sed fidem & auctoritatem plane sustulerunt; quod longe alia res est, & ferè opposita.

Sexta tandem pars Operis nostri (cui reliquae inserviunt ac ministrant) ea demum recludit & proponit Philosophiam, quae ex huiusmodi (qualem ante docuimus & paravimus) inquisitione legitima & casta, & severa, educitur & confirmatur. Hanc vero postremam Partem perficere & exitum perducere, res est & supra vires, & ultra spes nostras collocata. Nos ei initia (ut speramus) non contemnenda, exitum generis humani fortuna dabit; qualem forte homines in hoc Reum & Animum statu, haud facile animo capere aut metiri queant. Neque enim agitur solum Reliquas Contemplativa, sed vere res humanae & fortunae, atque omnis Operum potentia. Homo enim Naturae minister & interpres tantum facit & intelligit, quantum de Naturae ordine, Opere, vel Mente, observaverit: nec amplius scit, aut potest. Neque enim ullae vires Causarum catenam solvere aut perfingere possint: neque Natura aliter quam parendo vincitur. Itaque Intentionis geminae illae, humanae scilicet *Scientiae*, & *Potentiae*, vere in idem coeidunt: & frustratio Operum maxime fit ex ignorantia Causarum.

Atque in eo sunt omnia, si quis oculos Mentis à Rebus ipsis nunquam deiciens, earum imagines plane, ut sunt, excipiat. Neque enim hoc siverit Deus, ut Phantasiae nostrae somnium pro Exemplari Mundi edamus; sed potius benigne fateatur, ut Apocalypsim, ac veram visionem vestigiolorum & sigillorum Creatoris super Creaturas, scribamus.

Itaque Tu, *Pater*, qui lucem visibilem primitias Creaturae dedisti; & lucem intellectualem ad fastigium Operum tuorum in faciem hominis inspirasti; Opus hoc, quod à tua Bonitate profectum; tuam gloriam repetit, tuere & regere. Tu, postquam conversus es ad spectandum Opera quae fecerunt manus tuae, vidisti, quod omnia essent bona valde; & requievisisti. At Homo conversus ad Opera quae fecerunt manus suae, vidit quod omnia essent vanitas & vexatio spiritus; nec ullo modo requievit. Quare si in Operibus tuis sudabimus, facies nos visionis tuae & Sabbati tui participes. Supplices petimus, ut haec mens nobis constet: usque novis Eleemosynis per manus nostras & aliorum, quibus eandem mentem largieris, familiam humanam dotatam velis.

Partitiones Scientiarum & Argumenta singulorum Capitum.

LIBER I.

Nullis constat Capitibus, sed tantum continet partitionem totius Operis, nec non dilutionem quarundam Objectionum.

LIBER II.

CAP. I.

Partitio Universalis *Doctrinae Humanae*, in *Historiam*, *Poesim*, *Philosophiam*: Secundum tres Facultates Intellectus: *Memoriam*, *Phantasiam*, *Rationem*: Quodque eadem Partitio competat etiam *Theologicis*.

CAP. II.

Partitio *Historiae* in *Naturalem*, & *Civilem*: *Ecclesiastica* & *Literaria* sub *Civilem* comprehensis: Partitio *Historiae* naturalis, ex subiecto suo, in *Historiam Generationum*, *Prater-generationum*, & *Artium*.

CAP. III.

Partitio *Historiae Naturalis* secunda, ex usu & Fine suo, in *Narrativam*, & *Inductivam*. Quodque *Finis* nobilissimus *Historiae Naturalis* sit, ut ministrat, & in ordine sit, ad *concedendam Philosophiam*; quem *Finem* intuetur *Inductiva*. Partitio *Historiae Generationum*, in *Historiam caelestium*, *Histo-*

riam meteororum, *Historiam Globi Terrae & Mariae*: *historiam massarum*, sive *Collegiorum maiorum*, & *historiam specierum*, sive *Collegiorum minorum*.

CAP. IV.

Partitio *historiae civilis*, in *Ecclesiasticam*, *literariam*, & (quae generis nomen retinet) *civilem*: Quodque *historiae literariae* desideretur. Eius conficienda praeccepta.

CAP. V.

De dignitate & difficultate *historiae civilis*.

CAP. VI.

Partitio prima *historiae civilis* (*specialis*) in *memorias*, *antiquitates*, & *historiam instam*.

CAP. VII.

Partitio *historiae civilis* in *chronica temporum*, *vitas personarum*, & *relationes actionum*: earum partium explicatio.

CAP. VIII.

Partitio *historiae temporum*, in *historiam universalem*, & *particularem*. Utriusque commoda, & incommoda.

CAP. IX.

Partitio secunda *historiae temporum*, in *Annalis*, & *actum diurna*.

PARTITIONES SCIENT.

CAP. X.

Partitio secunda *historia civilis (specialis) in meram, & mixtam.*

CAP. XI.

Partitio *historia Ecclesiastica, in Ecclesiasticam specialem, historiam ad Prophetas, & historiam Nemesios.*

CAP. XII.

De *Appendicibus historiae, quae circa verba hominum (quemadmodum historia ipsa facta) versantur: Partitio earum in orationes, epistolas & apophthegmata.*

CAP. XIII.

De secundo membro principali *doctrina humana, nempe Poese. Partitio Poeseos in narrativam, dramaticam, & parabolicam. Exempla parabolica tria proponuntur.*

LIBER III. CAP. I.

Partitio *scientia in Theologiam, & Philosophiam. Partitio Philosophia in doctrinas tres: De Numine, De Natura, De Homine. Constitutio Philosophia prima, ut Matris communis omnium.*

CAP. II.

De *Theologia Naturali: & Doctrina de Angelis & Spiritibus, quae ejusdem est Appendix.*

CAP. III.

Partitio *Naturalis Philosophia, in speculativam, & operativam: quodque illae duae, & in intentione tractantis, & in corpore tractatus, segregari debeant.*

CAP. IV.

Partitio *doctrina speculativa de Natura, in Physicam, (specialem,) & Metaphysicam: Quarum Physica causam efficientem, & materiam: Metaphysica causam finalem, & formam, inquirunt. Partitio Physica (Spec.) in doctrinas de principis rerum, de fabrica rerum, sive de mundo, & de varietate rerum. Partitio doctrinae de varietate rerum, in doctrinam de concretis, & doctrinam de abstractis. Partitio doctrinae de concretis, rejicitur ad easdem Partitiones, quas suscipit historia naturalis. Partitio doctrinae de abstractis, in doctrinam de Schematis materiae, & doctrinam de motibus. Appendices duae Physicae speculativae: Problematum naturalium, placitorum antiquorum philosophorum. Partitio Metaphysica, in Doctrinam de formis, & doctrinam de causis finalibus.*

CAP. V.

Partitio *operativa doctrina de natura, in Mechanicam, & Magicam: Quae respondent partibus speculativae: Physicae, Mechanicae, Metaphysicae Magia. Expurgatio vocabuli Magia. Appendices duae operativae, Inventarium opum humanarum, & Catalogus Psychrethorum.*

CAP. VI.

De *Magna Philosophia Naturali, tam speculativa, quam operativa. Appendice Mathematica: Quodque inter Appendices potius poni debet, quam inter scientias substantivas. Partitio Mathematica, in puram, & mixtam.*

LIBER. IV. CAP. I.

Partitio *doctrina de homine, in Philosophiam humanitatis, & civilem. Partitio Philosophia humanitatis, in doctrinam circa corpus hominis, & doctrinam circa animam hominis. Constitutio unius doctrinae generalis de natura, sive de statu hominis. Partitio doctrinae de statu hominis, in doctrinam de persona hominis, & de sedere animi & corporis. Partitio doctrinae de persona hominis, in doctrinam de miseris hominis, & de prerogativis. Partitio doctrinae de sedere, in doctrinam de indicationibus, & de impressionibus. Assignatio physiognomia & interpretationis somniorum naturalium, doctrinae de indicationibus.*

CAP. II.

Partitio *doctrinae circa corpus hominis, in Medicinam, Cosmeticeam, Athleticam, & voluptariam. Partitio Medicina in officia tria; vid. in conservationem sanitatis, curationem morborum, & prolongationem vitae. Quodque pars postrema de prolongatione vitae disjungi debet à duabus reliquis.*

CAP. III.

Partitio *philosophia humana circa animam, in doctrinam de spiraculo, & doctrinam de anima sensibili, sive producta. Partitio secunda ejusdem Philosophia, in doctrinam de substantia & facultatibus animae, & doctrinam de usu, & obiectis facultatum. Appendices duae doctrinae de facultatibus animae, doctrina de arumatione naturali, & doctrina de fascinatione. Distributio facultatum animae sensibiles, in motum, & sensum.*

LIBER. V. CAP. I.

Partitio *doctrinae circa usum & obiecta facultatum animae humanae, in Logicam, & Ethicam. Partitio Logica, in artes invenendi, judicandi, retinendi, & tradendi.*

CAP. II.

Partitio *inventiva, in inventivam artium & argumentorum: Quodque prior harum (quae eminent) desideretur. Partitio inventiva artium, in experientiam literatam, & organum novum. Delineatio experientiae literatae.*

CAP. III.

Partitio *inventiva, argumentorum, in promptuariam, & topicam. Partitio topica, in generalem, & particularem, Exemplum topicae particularis, in inquisitione de gravi & levi.*

CAP. IV.

Partitio *artis judicandi, in iudicium per inductionem, & per syllogismum. Quorum prius aggregatur organum novum. Partitio prima iudicij per syllogismum, in reductionem realem, & inversam. Partitio secunda ejus, in analyticam, & doctrinam de Elenchis. Partitio doctrinae de Elenchis, in Elenchos sophismatum, Elenchos Hermeticae, & Elenchos imaginum, sive idolorum. Partitio idolorum, in idola tribus, idola specus, & idola fori. Appendix artis iudicandi, vid. De analogia demonstrationum pro Natura subiecti.*

CAP. V.

Partitio *artis retinendi sive retentiva, in doctrinam de administrabili memoria, & doctrinam de memoria ipsa. Partitio doctrinae de memoria ipsa, in praevisionem, & emblemata.*

LIBER. IV. CAP. I.

Partitio *traditiva; in doctrinam de organo sermonis, doctrinam de methodo sermonis, & doctrinam de illustratione sermonis. Partitio doctrinae de organo sermonis, in doctrinam de notis rerum, de locutione, & de descriptione. Quarum duae posteriores Grammaticam constituunt, ejusque partitiones sunt. Partitio doctrinae de notis rerum, in Hieroglyphicam, & Characteres reales. Partitio secunda Grammaticae, in literariam, & Philosophicam. Aggregatio Poeseos, quoad metrum, ad doctrinam de locutione. Aggregatio doctrinae de ciphis, ad doctrinam de descriptione.*

CAP. II.

Doctrina *de Methodo sermonis, constituitur ut pars traditivae substantiva & principalis. Nomen ei inditur prudentia traditivae. Enumerantur Methodi genera diversa, & subjunguntur eorum commoda, & incommoda.*

CAP. III.

De *fundamentis & officio doctrinae de illustratione sermonis, sive Rhetoricae. Appendices tres Rhetoricae, quae ad promptuariam tantummodo pertinent: colores boni & mali, tam simplices, quam comparati tantum ibi rerum: formulae minores orationum.*

CAP. IV.

Appendices *generales duae traditivae, critica, & praedagogica.*

LIBER. VII. CAP. I.

Partitio *Ethicae, in doctrinam de exemplari, & Georgiae animi. Partitio exemplaris (scilicet boni) in bonum simplex, & bonum comparatum. Partitio boni simplicis, in bonum individuale, & bonum communione.*

CAP. II.

Partitio *boni individualis, vel sustatis, in bonum activum & bonum passivum. Partitio boni passivi, in bonum conservativum, & bonum perfectivum. Partitio boni communione, in officia generalia, & respectiva.*

CAP. III.

Partitio *doctrinae de cultura animi, in doctrinam de characteribus animorum, de affectibus, & de remediis, sive curationibus. Appendix doctrinae ejusdem, de congruitate inter bonum animi, & bonum corporis.*

LIBER. VIII. CAP. I.

Partitio *doctrinae civilis, in doctrinam de conversatione, doctrinam de negotiis, & doctrinam de Imperio, sive Repub.*

CAP. II.

Partitio *doctrinae de negotiis, in doctrinam de occasionebus sparsis, & doctrinam de ambitu vitae. Exemplum doctrinae de occasionebus sparsis, ex parabolis aliquibus Salomonis. Praecepta de ambitu vitae.*

CAP. III.

Portiones *doctrinae de Imperio sive Repub. omittuntur: Tantum aditus fit ad desiderata duo: Doctrinam de legitimo usu rationis humanae in divinis, & doctrinam de iustitia universali, sive de fontibus iuris: Exempla utriusque.*

LIBER. IX. CAP. I.

Partitiones *Theologiae inspiratae omittuntur: Tantum aditus fit ad desiderata tria: doctrinam de legitimo usu rationis humanae in divinis, doctrinam de gradibus unitatis in Civitate, & emanationes scripturarum.*

FRAN.